

ERVARING MET DE SCHOOLTANDVERZORGSTERS
IN NIEUW ZEELAND

Op 20 oktober j.l. hield, onder auspiciën van de Afdeling Volksgezondheid van het Ministerie van Sociale Zaken, Dr. FRANCON WILLIAMS uit Wellington te Den Haag een causerie over de ervaringen met school dental nursing in Nieuw Zeeland. In zijn hoedanigheid van adjunct-directeur belast met de leiding van en het toezicht op het onderwijs en de praktische opleiding van de schooltandverzorgsters, was Dr WILLIAMS toevallig in ons land en – aldus Dr DIJKHUIS, die namens de Directeur Generaal van de Volksgezondheid, Prof. MUNTENDAM, de spreker inleidde – dit bezoek bood een ongezochte en welkome gelegenheid om van een autoriteit als deze een en ander te vernemen omtrent de wijze waarop de schooltandverzorging ginds is geregeld en de ervaringen die met de desbetreffende organisatie in de loop der jaren zijn opgedaan.

Eerst in de historie teruggaande, begon Dr. WILLIAMS zijn causerie met de vermelding dat, toen na veeljarige aandrang van tandartsenzijde de overheid er in 1919 toe was besloten schooltandverzorging in te voeren, voor dat doel 60 tandartsen daarbij werden aangesteld onder de leiding van Collega HUNTER (later Sir THOMAS HUNTER). Het tekort aan tandartsen in Nieuw Zeeland noodzaakte echter tot het zoeken naar een andere, aanvaardbare oplossing en zo werd ertoe overgegaan om jonge vrouwen op te leiden voor een werkzaamheid in de schooltandverzorging.

Het plan tot opleiding van deze schooltandverzorgsters werd door de tandartsen aanvankelijk met gemengde gevoelens ontvangen, maar onder invloed van het zegenrijke werk dat door deze meisjes wordt verricht, ondervindt het thans van de tandartsen krachtige steun. De groei van dit instituut blijkt reeds hieruit dat na 1921 begonnen werd met het in opleiding nemen van 20 tot 30 meisjes, welk aantal in 1944 was toegenomen tot een totaal van 100 nieuwe leerlingen. Daarom werd in 1951, naast de bestaande opleiding te Wellington, een tweede school gesticht in Auckland, terwijl twee jaar geleden een derde opleidingsinrichting werd gevestigd te Christchurch ter voorziening in de behoefte voor het Zuideiland.

Thans zijn in totaal ruim 300 meisjes in opleiding voor school dental nurse. Jaarlijks worden tot de drie scholen, waaraan tevens een internaat verbonden is, elk ruim 50 leerlingen toegelaten. Hieronder zijn ook enige, die na voltooiing van hun studie naar Ceylon, Malakka, Serawak en Raratonga (Cook eilanden) terug keren. In het geheel zijn thans 700 schooltandverzorgsters in alle delen van Nieuw Zeeland werkzaam. In bijna alle centra is een schooltandklinik gevestigd.

In verband met de uitbreiding van de dienst werd van de beide van vroeger daterende scholen de capaciteit vergroot.

Door de belangrijke toename van de bevolking na de tweede wereldoorlog is ook de vraag naar gebitsverzorging aanmerkelijk toegenomen. Er zijn thans ongeveer 900 tandartsen werkzaam op een bevolking van 2 miljoen inwoners, hetgeen overeenkomt met een dichtheid van 1 op 2500 zielen.

Het ministerie van Volksgezondheid telt 7 afdelingen, waarvan de hoofden rechtstreeks staan onder de minister. Een van deze is Director of the Division of Dental Hygiene. Het land is voor de gezondheidsvoorziening verdeeld in 9 districten met elk een eigen dental officer.

In Nieuw Zeeland hebben schoolkinderen tot 16 jaar recht op vrije tandheelkundige behandeling, hetzij in schooltandverzorgingsdiensten dan wel daarna in de particuliere praktijk. Tussen beide bestaat een goede samenwerking.

De spreker was vol lof over het gehalte der schooltandverzorgsters, de hoedanigheid van hun werk, hun algemene bekwaamheid en hun enthousiaste toewijding, welke tezamen veel hebben bijgedragen tot het welslagen van de schooltandverzorging en zulks nog steeds doen. Er is geen enkel geval bekend van onbevoegde uitoefening. Het type meisjes, dat op ongeveer 17 jarige leeftijd tot de opleiding wordt toegelaten, is zeer goed. Wat de opleiding zelf betreft diene dat de duur van de cursus van twee jaar is verdeeld in vier semesters. Elke tandarts, die als instructeur aan de school is verbonden, is belast met het praktische onderricht aan 10 tot 12 meisjes. De opleiding omvat in het eerste trimester elementair onderwijs, hetwelk in het tweede semester door verder theoretisch onderwijs de leerlingen voorbereidt op de klinische behandeling in het tweede studiejaar. Naast de technische opleiding wordt tevens een cursus gevolgd in gebitshygiëne met de daarbij behorende middelen tot bevordering van de gebitsverzorging. De opleiding is geheel in handen van tandartsen, die daarin echter worden bijgestaan door (tandheelkundige) onderwijs-zusters.

De voorbereidende cursus omvat de geschiedenis van de schooltandverzorging, algemene fysiologie en anatomie en in het bijzonder die van de mondholte. Praktische oefeningen van onderscheidene aard, als het maken van anatomische tekeningen, behoren o.m. tot de voorbereidende cursus. Aan de daarbij behorende oefeningen op het fantoom worden 200 uren besteed. Het theoretische onderwijs omvat verder extractieel met plaatselijk verdoving, ook van blijvende elementen, geneesmiddelleer voor zover die betrekking heeft op de tandbehandeling. Voorts het onderkennen van orthodontische gebitsafwijkingen. Het tweede semester wordt met een examen afgesloten.

In de beide semesters van het tweede studiejaar worden 700 uren besteed aan de klinische oefeningen. De theoretische lessen omvatten o.m. bedrijfsvoering en administratie. Ook wordt onderricht gegeven in het houden van populaire voordrachten. Het eindexamen wordt zowel mondeling als schriftelijk en praktisch afgenomen door een commissie, bestaande uit een praktiserend tandarts van erkend gezag en het hoofd van de opleiding van de inrichting. Bij slagen worden een diploma en een insigne uitgereikt.

Ten aanzien van aard en omvang der behandeling stond de overheid voor de keuze uit twee mogelijkheden: het grootste welzijn voor het grootste aantal of

een volledige gebitsverzorging voor een beperkte groep. Dit laatste is als uitgangspunt gekozen. In die zin wordt elke verzorgster geacht 450 tot 500 kinderen voor haar rekening te kunnen nemen op basis van halfjaarlijkse controle. Bij stijging van het aantal wordt de bezetting van de betrokken kliniek met een tweede school dental nurse uitgebreid. De klinieken, over het gehele land verspreid, zijn in uitgezochte centra gevestigd; waar de bevolking sterk verspreid woont worden hulpklinieken gevestigd voor ten minste 100 kinderen.

Wat nog de opleidingsinrichtingen betreft, de schoolzusters zijn leden van de staf, maar zijn ondergeschikt aan de instructeurs en het hoofd van de school. Ten aanzien van de kosten zij vermeld dat zij bedragen £ 650 tot £ 700 per nurse gedurende de gehele opleiding. Aangezien zij in het tweede klinische jaar al praktische werkzaamheden verrichten, kan dit bedrag worden teruggebracht tot £ 450.

Met een aanhaling uit een beschouwing van collega SPOORENBERG over de sociaal-tandheelkundige voorziening in ons land (*International Dental Journal* 1951) besloot de spreker zijn voordracht.

In de hierbij aansluitende gedachtenwisseling informeerde coll. KUIPERI naar het verloop onder de schooltandverzorgsters. De spreker antwoordde dat er inderdaad verloop is, maar als een school dental nurse slechts 3 à 4 jaar na haar opleiding werkzaam is, dan zou het economisch nog verantwoord zijn. Maar na huwelijk blijven velen nog in functie, hetgeen een gemiddelde arbeidsperiode van 7 tot 8 jaar betekent.

Collega NORD stelde dat in ons land met zijn dichte bevolking het vraagstuk der tandheelkundige voorziening met schooltandverzorgsters niet is op te lossen. Op grond van inlichtingen was hem gebleken dat in Nieuw-Zeeland veel recruten in de militaire dienst met 21 jaar een volledige prothese behoeven, hetgeen betekent 5 tot 6 jaar na hun ontslag uit de gebitsbehandeling van overheidswege. Blijkbaar is alles weer verloren gegaan, omdat er geen organisatie is voorzien om de kinderen daarna op te vangen. Hij citeerde een brief uit 1952 van een collega uit Nieuw Zeeland, waarin werd vermeld dat de Dental Association aldaar een Dental Health Board had opgericht om iets te doen voor de sociale gebitshygiene.

Hij vroeg zich nu af, of dat nodig zou zijn geweest, wanneer de behandeling door de school dental nurses meer efficiënt zou zijn geweest. Bedoelde collega was van mening dat de nurses tekort schoten of onvoldoende waren voor de bevordering van de gebitsgezondheid; daarvoor waren tandartsen nodig. Aangezien de brief van 5 jaar geleden dateert, interesseerde hem de huidige toestand.

Dr. WILLIAMS antwoordde dat deze inlichtingen meer beruften op meningen dan op feiten; spreker zou cijfers kunnen overleggen die een andere taal spreken. Voorts achtte hij dienstplichtingen niet representatief voor de situatie; immers velen waren nooit in de gelegenheid geweest om te vallen binnen het beperkte aantal dat voor volledige hulp in aanmerking kon komen. De laatste jaren is echter door de opvoering van het aantal schooltandverzorgsters de bevolking ook meer ingesteld op gebitsverzorging.

Collega STORK, na een woord van lof voor het duidelijke exposé, vroeg hoever zich de overdracht van werk aan de school dental nurse uitstrekt. Er zijn in het algemeen verschillende soorten hulpkrachten; bij de onderhavige gaat z.i. de verwijzing vrij ver. Hij vroeg zich dan ook af of hier niet meer sprake is van vervangsters dan van aanvullende

krachten. Dr. WILLIAMS verklaarde, dat de belangrijke verrichtingen door de tandartsen geschieden. Hij was van mening dat elk land die grenzen voor zichzelf dient te trekken. De Nieuw-Zeelandse schooltandverzorgsters waren geen toegevoegde krachten maar hebben een wel omschreven taak, waarin endodontische behandelingen niet zijn opgenomen. De statistische gegevens en de jaarverslagen wijzen uit dat de school dental nurses voortreffelijk werk verrichten.

Op de informatie van Dr. DIJKHUIS naar de gestelde grenzen der behandeling luidde het antwoord dat de schooltandverzorgsters vullingen leggen van plastisch materiaal, voorts extracties verrichten van melktanden en ook van blijvende elementen. Dit laatst geschiedt slechts in zeer beperkte omvang, in een verhouding van ongeveer vijf tot zes op honderd vullingen. Verder doen zij tandsteenverwijdering en tandreiniging en eventueel locale applicatie van fluorozouten.

Collega STUY sloot aan bij het door de Nieuw-Zeelandse overheid gekozen uitgangspunt en wel volledige behandeling voor een beperkt aantal en vroeg naar de verhouding; voorts stelde hij de vraag of er bij voldoende aantal tandartsen nog nieuwe nurses zouden worden opgeleid. Dr. WILLIAMS antwoordde dat in de eerste tot en met de derde klassen volledige behandeling werd verstrekt. In de hogere klassen had deze meer een aanvullend karakter. Voor het geval de tandheelkundige bezetting inderdaad toereikend zou zijn, zouden geen nieuwe nurses in opleiding behoeven te worden genomen.

Collega PAESI interesseerde zich voor de controle op het werk van de nurses. Het antwoord luidde dat de tandheelkundige inspecteur tot taak had elke schooltandverzorgster ten minste eens in een trimester te bezoeken.

Collega van EVERDINGEN stelde als laatste de vraag of het niet goedkoper zou zijn om tandartsen met volle dagtaak op te leiden in plaats van nurses met een beperkte behandelingsbevoegdheid. Volgens Dr. WILLIAMS was dit laatste gebleken geringere uitgaven te vergen.

In zijn slotwoord legde Dr. DIJKHUIS er nogmaals de nadruk op dat de toevallige aanwezigheid van Dr. WILLIAMS in ons land de aanleiding was geweest voor de bijeenkomst en deze geenszins de strekking had van een doelbewust opgezette propagandavond. V.

BINNENLAND

PROF. DR. W. A. MIJSBERG †

Op 29 oktober j.l. leed zowel de Medische Faculteit als het hoogerarencorps in zijn geheel een gevoelig verlies door het verscheiden van Professor MIJSBERG, hoogleraar in de anatomie en de embryologie aan de Rijksuniversiteit te Utrecht.

Het is hier niet de plaats de wetenschappelijke verdiensten en daarmee verbonden veelzijdige belangstelling van de overledene op zijn terrein van onderzoek en studie uit te meten. Slechts zij gememoreerd dat naast zijn onderwijsopdracht in engere zin het erfelijkheidsonderzoek zijn bijzondere toeneiging bezat, waarbij hij voor de maandelijkse bijeenkomsten van het centrum Utrecht van de Ned. Anthropogenetische Vereniging steeds als gastheer optrad.

Naast zijn onderwijs aan de tandheelkundige studenten had het menselijk gebit zijn wetenschappelijke interesse. Maar los hiervan mocht ook de Sectie